

МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ З ХУДОЖНЬОЮ КУЛЬТУРОЮ ЗАХОДУ

(до 40-річного ювілею кафедри образотворчого
і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації ПНУ)

Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені
Василя Стефаника
Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та
реставрації

**МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ
ІНТЕГРАЦІЇ З ХУДОЖНЬОЮ КУЛЬТУРОЮ
ЗАХОДУ**

(до 40 – річного ювілею кафедри образотворчого і
декоративно-прикладного мистецтва та реставрації ПНУ)

**Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
(19 -20 жовтня 2023 р.)**

Івано-Франківськ – 2023

Мистецтво України в контексті інтеграції з художньою культурою Заходу (до 40 – річного ювілею кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації ПНУ): збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю 19 -20 жовтня 2023 р. Івано-Франківськ: Поліграфія «Зебра», 2023. 229 с.

Збірник підготовлено на основі доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Мистецтво України в контексті інтеграції з художньою культурою Заходу» (до 40 - річного ювілею кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації ПНУ), що проходила 19 - 20 жовтня 2023 р. на базі кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації Навчально-наукового інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Збірник вміщує матеріали з історії та сьогодення українського мистецтва та його взаємозв'язку з художньою культурою Заходу.

Друкується за ухвалою вченої ради Навчально-наукового інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 8 листопада 2023 р., протокол № 2.

Редакційна колегія:

Ігор ЦЕПЕНДА, ректор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, доктор політичних наук, професор, голова редакційної колегії;

Валентина ЯКУБІВ, перший проректор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, доктор економічних наук, професор;

Едуард ЛАПКОВСЬКИЙ, проректор з науково-педагогічної роботи Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, кандидат медичних наук, доцент;

Володимир ФЕДОРАК, директор Навчально-наукового інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, кандидат історичних наук, доцент;

Юрій ВОЛОЩУК, заступник директора з наукової та навчально-методичної роботи Навчально-наукового інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, кандидат мистецтвознавства, професор;

Петро КУЗЕНКО, завідувач кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації Навчально-наукового інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, кандидат мистецтвознавства, доцент;

Богдан БОЙЧУК, професор кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації Навчально-наукового інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, кандидат мистецтвознавства.

Упорядник збірника: Петро Кузенко

© Автори статей

© Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2023

ЗМІСТ

Бабій Н.П. Адаптація творів іконопису для людей з вадами зору. Досвід створення тифлографічних макетів та аудіодескрипції для ікони «Коронування Богородиці» (XVIII) та свічника-тріїці (перша половина XIX ст.) з колекції Івано-Франківського обласного краєзнавчого музею.....	6
Волощук Ю.І. Освітня діяльність консерваторії імені С. Монюшка в Станіславові у контексті поліетнічних взаємин.....	12
Вязовченко О.О. Творче бачення Соні Делоне і її невід'ємний вклад у світове мистецтво.....	16
Гнатюк М.В. Акуальні проблеми підготовки вчителів образотворчого мистецтва.....	21
Годенко-Наконечна О.П. Механізми захисту культурних цінностей від вандалізму агресора.....	26
Гундер Л.В. Взаємопроникнення слова і музики у вокальному циклі Мілана Новака «Мрія»	31
Ду Бохао Творча діяльність квартету саксофонів Дніпровської академії музики в контексті розвитку українського духового мистецтва кінця XX– початку XXI століть.....	36
Дундяк І.М. Богдан Бринський в контексті мистецької школи Івано-Франківська.....	39
Дугчак В.Г. Звукозаписи як форма матеріальної та нематеріальної культурної спадщини у контексті функціонування мистецтва української діаспори.....	43
Дяків М.В. Рефлексії пошуку модерністичної форми у сучасній скульптурі Прикарпаття.....	47
Захарова М.С., Захарова Я.А. Оцифрування музейних колекцій в контексті кібербезпеки.....	52
Калиновська І.М. Національна і регіональна своєрідність в організації інтер'єрів громадських приміщень на Прикарпатті в другій половині XX століття.....	55
Карась Г.В. Музична тематика в образотворчому мистецтві української діаспори.....	62
Качмар О.В. Українське мистецтво на сцені світової культури: l'exposition «que la lumière soit». «Хай буде світло».....	66
Кіндрачук В.Б. Скульптор і викладач Богдан Гладкий.....	70
Комарницький А.С. Іконопис Галицько-Волинського князівства (кін. XI – середини XIV ст.): синтез універсального і національного.....	75
Красюк І.О. Дослідження національних форм українського образотворчого мистецтва крізь призму євроінтеграції.....	80

Кузенко П.Я. Історія та сучасність кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації ПНУ ім. В. Стефаника	87
Макойда О.В. Експресіоністичні тенденції у творчості Осипа Сорохтея: особливості творчого методу.....	93
Мартинюк М.В. Творча діяльність вокальних ансамблів в Україні та діаспорі: засади формування репертуару.....	101
Мельник У.В., Кузенко П.Я. Творчий портрет Антона Шпільчака (до 90 - тя митця).....	105
Мельник У.В., Шпільчак В.А. Гуцульський артефакт з Ворохти у колекції Михайла Фіголя.....	108
Нагорняк Х.М. Мистецька формація "На С ім": творчий вимір та прояви.....	113
Осипенко Я.С. Пограниччя культур у вимірах Буковини.....	118
Палійчук І.С. Курс «Мистецтвознавча критика та риторика» в системі підготовки доктора філософії спеціальності 025 Музичне мистецтво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.....	124
Пірус В.В. Феномен піаніста-концертмейстера крізь призму наукового пізнання.....	127
Пронюк М.М. Собор Святої Софії у Римі – свідок української культури в Італії.....	135
Сандюк В.С. Косівська школа рисунку кінця ХХ – початку ХХІ ст. на прикладі викладання Володимира Гуменюка.....	139
Сандюк Л.П., Сандюк В.С. Екологічний аспект в дизайні та виробництві товарів.....	143
Селівачов М.Р. Народне мистецтво Карпат очима художнього критика 1920 - х років.....	147
Сидор М.Б. Складові фахової компетентності сучасного художника: аспекти професійної виражальності.....	159
Шашків-Олійник С.Г. Досвід роботи реставратором у Національній галереї Праги як метод вивчення шляхів розвитку реставраційної галузі в Україні.....	162
Тимків Б.М. Художньо-педагогічна освіта України в контексті інтеграції до європейського освітнього простору.....	169
Топорков Д.А. Культурологічні дослідження мистецького надбання: проблеми доступу до фондосховищ.....	175
Урсу Н.О., Гарліцька Т.В. Вплив західноєвропейського малярства на ілюзорно-квадратурний стінопис подільських і волинських храмів ХVІІІ ст.	179
Фабрика-Процька О.Р. Збереження творчого доробку Дезидерія Миллого в структурі музею української культури у Свиднику (Словаччина).....	185

Федорак В.В. Мистецтво України в контексті західноєвропейського культурного розвитку (на прикладі Музею мистецтв Прикарпаття)...196	
Федорків О.П. Метафізична образність в парадигмі сучасного українського театру на прикладі вистави «Лісова пісня на полі крові».....201	
Федорук О.К. Національна комісія з питань повернення в Україну історико-культурних цінностей при кабінеті міністрів України: орієнтація на єднання з мистецтвом окциденталізму.....206	
Хомир В.М. Сакральне монументальне мистецтво в творчості західноукраїнських митців другої половини ХІХ – початку ХХ ст....209	
Чмелик І.В. Експозиційна діяльність в Івано-Франківську в умовах повномасштабної війни.....220	
Шулєв Д.О. Арт група “Вакцинація” та вуличне мистецтво Херсонщини.....223	

Список використаних джерел

1.Тимків Б. Ідентифікація/Інтеграція. Дизайн: мистецька і наукова творчість викладачів кафедри декоративно-прикладного мистецтва та етнодизайну Інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Інституту дизайну Кошалінської політехніки (Польща): міжнародна виставка. Довідкове видання / уклад. Б. Тимків, Я. Ойжановський. Івано-Франківськ: В-во Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, 2014. 110 с.

2.Тymkiv B. Etnodesign. Problem rozwoju, monografia «Design a sztuka. Refleksje.», pod. redakcja Magdaleny Berlinskiej i Agnieszki Kurkowskiej. Koszalin : Wyd-wo Uczelniane Politechniki Koszalińskiej, 2015. S 54-84.

Топорков Д.А.,

аспірант спеціальності 034 Культурологія
Прикарпатського національного університету

імені Василя Стефаника

Науковий керівник: Г.В. Карась,

доктор мистецтвознавства,

професор

КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ МИСТЕЦЬКОГО НАДБАННЯ: ПРОБЛЕМИ ДОСТУПУ ДО ФОНДОСХОВИЩ

Виходячи з політичної стратегії нашої держави після підписання «Угоди про асоціацію з Європейським Союзом» [5] та враховуючи цілу низку активно розпочатих євроінтеграційних процесів соціальної та культурної сфер нашого суспільства, постає нагальна потреба у вивченні, описі, систематизації та стильовому дослідженні мистецького надбання матеріальної культури України різних епох з метою відстеження та фіксації художньо-образних взаємозв'язків із культурними ареалами інших країн Європи.

В далекоглядній перспективі цей підхід виявить додаткові потужні докази культурної та цивілізаційної приналежності до великої родини Західних держав, що повною мірою та беззаперечно дозволить розділяти з ними загальні світоглядні, культурні, філософські й моральні цінності.

Однак, як виявляється, в практичному та організаційному планах цим важливим студіям суттєво перешкоджає не тільки чинний порядок запитів і доступу до певних (неекспозиційних) творів сакрального

мистецтва з фондосховищ наших музеїв, доступу до відомостей про їх походження та іншої супроводжуючої документації – а й звичайний людський фактор, що виражається іноді в безпідставному небажанні надати доступ до тої чи іншої речі, у необґрунтованій вибірковості щодо особистості запитувача і таке інше.

З огляду на таку несприятливу ситуацію з фондами, постає серйозна проблема «ігнорування» тих чи інших знань про шляхи стильового розвитку мистецтва, і, як наслідок – потужний виклик, пов'язаний з ризиком викривлення цілісних уявлень як про культурну так і про історичну роль мистецького надбання України.

Звичайний порядок доступу до творів сакрального мистецтва з фондосховищ мало чим відрізняється від порядку доступу до письмових і фото-архівів. Важливим фактором є приналежність того чи іншого музею до певної інституції та його форма власності. У більшості випадків не вдається повною мірою керуватися чинною Постановою Кабінету Міністрів «Про музейний фонд України» №1147 [3] тому, що існують додаткові обмеження в доступі у внутрішніх інструкціях окремих музеїв. І при ухваленні рішень адміністрація музею керується, навіть, не власною інструкцією, яка й так не регулюється законодавством, а ситуативними міркуваннями. Іншими словами, практична організація доступу до фондів з боку дослідників не відповідає загальній культурній стратегії нашої держави в питаннях встановлення мистецько-нарративних зв'язків із культурними пластами об'єднаної Європи.

Причини недоступності фондів для вичерпного дослідження є очевидними: це хибні принципи первинної реєстрації та систематизації творів, що гальмують їх пошук та ідентифікацію; відсутність уніфікованої наукової інформації про наповнення фондів музеїв різної форми власності; легітимізоване свавілля керівництва музеїв та

відповідальних осіб в питаннях не тільки доступу, а й інформації про наявність того чи іншого твору, предмету, документу.

Перелічені вище причини мають своє давнє походження, деструктивне за своєю природою, та вкорінене у первинні смисли часів становлення науки як людського підходу щодо вивчення предметів і явищ. Йдеться про те, що науковий підхід завжди передбачає ціннішим для себе отримати знання про предмет, ніж сам матеріальний предмет. І якщо час від часу поставала дилема залишити предмет вивчення в цілісності або «зруйнувати» його заради знань про його внутрішню структуру і зміст, то науковий підхід, сформований ще на зорі цивілізації, без вагань обирає останнє, навіть якщо предмет дослідження буде мати унікальність та рідкісність [1, с. 284].

В сучасному світі є багато тенденцій пошуку компромісу в такій дилемі. Проте сутність наукового підходу не позбавлена «пріоритету» видобутку знань ціною порушення культурного контексту. Таке ставлення до предмету дослідження і породило поляризацію дослідників мистецтва і його «зберігачів», закріпивши перших в статусі «мисливців за скарбами», а останніх – в становищі «благородних рятівників мистецтва». Все це наочно ілюструє інший бік цієї проблеми, де задіяні протилежні (а іноді і суперечливі) принципи й прагнення дослідити наповнення фондів повною мірою з однієї сторони та убезпечити це наповнення задля його збереження і цілісності з іншої сторони. Корінь цього протистояння криється в тому, що зберігати якісь артефакти у фондах не має ніякого смислу, якщо вони будуть залишатися недослідженими.

Якщо музей (не залежно від форми його власності) позиціонує себе як організація, що має статус зберігача культурного надбання народу, то його основні обов'язки як організації мають полягати у забезпеченні зручного доступу для досліджень власних фондів, інакше музей

залишитися на рівні комерційної структури, що збирає, обмінює та продає колекції мистецтва, які при цьому, позбувшись ґрунтового дослідження з боку науковців, перестають бути повноцінним культурним надбанням народу.

Отже, враховуючи поточний стан речей та сформовані відносини в сфері зручного доступу до музейних фондів з боку дослідників мистецтва, матеріальної культури й архівів, постає необхідним реформувати не тільки сам порядок доступу, що передбачає грамотну первинну реєстрацію творів, цифрову обробку даних, уніфікацію для подальшого пошуку, законодавче врегулювання доступу для всіх форм власності музеїв; а й переглянути первинні базові принципи наукового підходу разом із юридичними правами музеїв на власні предмети мистецтва, які не експонуються та зберігаються у фондосховищах, будучи ізольованими певним чином від широкого кола дослідників та від науки в цілому.

Не менш важливим постане питання перегляду статусу народного культурного надбання в юридичній площині для тих творів мистецтва з фондосховищ, до яких є вільний та зручний доступ з метою їх наукового дослідження та при умовах дотримання їх цілісності та неушкодженості.

Список використаних джерел

1. Культурологія: енциклопедичний словник / М. Альчук, Ф. Бацевич, І. Бойко; за ред. д-ра філос. наук, проф. В. Мельника. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 508 с.
2. Ланюк Є. Політика і мистецтво. Історичний взаємозв'язок : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 244 с.
3. Про затвердження Положення про Музейний фонд України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 липня 2000 р. № 1147. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення 10.09.2023).
4. Словник-довідник з культурології: навч. посіб. для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I–II рівнів акредитації / укл. Р. Шестопад. Вінниця : ПП «Нова книга», 2007. 184 с.
5. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: від 1 вересня 2017 р. URL:

Урсу Н. О.,
доктор мистецтвознавства,
професор Кам'янець-Подільського
національного університету імені
Івана Огієнка
Гарліцька Т. В.,
магістрантка Кам'янець-
Подільського національного
університету імені Івана Огієнка

ВПЛИВ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОГО МАЛЯРСТВА НА ІЛЮЗОРНО-КВАДРАТУРНИЙ СТІНОПИС ПОДІЛЬСЬКИХ І ВОЛИНСЬКИХ ХРАМІВ XVIII ст.

Квадратурне малярство сакральних споруд України упродовж довгого часу незаслужено замовчувалося. Тому мета статті – розгляд доступного для аналізу монументального стінопису другої половини XVIII ст. на теренах України. На початку XVIII ст. у країнах Західної Європи живописне мистецтво католицьких костелів істотно змінюється – у ньому починають звучати акценти конкретного звернення до кожної віруючої особи, радісного тріумфу віри, прагнення розсунути стіни храму, здійснити прорив у небо, і так, завдяки візуальним і декоративним ефектам, наблизитися до Бога. На землях імперії Габсбургів велику популярність мало мистецтво квадратури (ілюзорно-архітектурний живопис), за взірць правила фрески італійських, зокрема болонських, художників. У створенні стінописів переважно працювали кілька майстрів – спеціалізацією одного були фігурні зображення, тоді як інший малював ілюзорну архітектуру [3, с. 58].

Монументальний стінопис деяких храмів другої половини XVIII ст. на землях Поділля і Волині знаходився під впливом австрійського художника, тринітарського ченця Йоана Прехтля (в деяких джерелах

Дизайн обкладинки Надії Бабій

Підписано до друку 14.11.2023 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк офс.
Умовн. друк. арк. 22,08. Тираж 100. Зам 1.

ТОВ «Надвірнянська друкарня».
78405 Україна,
м. Надвірна, вул. Визволення, 5
Івано-Франківської обл.

E-mail: naddruk11@gmail.com.

Тел. 0688831107

Свідоцтво про внесення суб`єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 4913 від 12.06.2015 р.